Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, po 1922-06-19, iš Miuncheno – į Berlyną

Siunčiu tau Sutkaus laišką, kadangi jis daugiau liečia tave.

Siunčiu tau Sutkaus [1] laišką, kadangi jis daugiau liečia tave. Tai spręsk, kaip padaryti su išleidimu [2]. Aš apie tą Sutkaus sumanymą nieko nežinau. Manau pasiklausti.

Vakar pasakojau viename seminare apie Maskvos dailės teatrą. Paskui buvau pas profesorį [3] visą valandą; jisai pasiūlė bendromis jėgomis padaryti intyminius lietuvių kalbos kursus. Tiktai inklimpau į bėdą – pasižadėjau parašyti referatą tema „Ущербная мудрость Пушкина“ [4] – pats sumaniau temą [5], pats nežinau, kas rašyti. Seminare kol kas kalbu rusiškai. Skaitau Puškiną ir apie Puškiną – ir per naktį nemiegu – ущербная мудрость! O tuo tarpu man būtinai reikia gerai parašyti. Tiek to.

O iš Tavęs nieko. Tu toli. Tu tyli. Gal taip reikia, nežinau.

Tiktai baisiai šalta. Jau kelios dienos. Ir dūšioj taip šalta, taip klaiku. Ar tu parašysi, kokiu žodžiu mane minėsi? Aš nežinau. Aš nežinau, ar tu man parašysi.

Taip šalta, taip liūdna!

Blaškaus iš beprotybės į nerimastį – ir dūšioj taip šalta-šalta!

Sėdžiu universite paskaitoj apie viduramžio teatrą, rengiuos dar į kelias Passions [6] ir Ritterspiel [7] važiuoti [8] – nežinau. Tik kad sieloj nebūtų taip liūdna! Taip šalta!

Ar tu man parašysi?

Kad aš žinotau! Gal neregima aimana mano palangėj pernakt neraudotų! Kad aš žinotau – ar tu parašysi man kada?

Bal

KOMENTARAI

[1] Antanas Sutkus (1892–1968), teatro režisierius. 1920–1925 m. satyros teatro *Vilkolakis* Kaune vienas vadovų, režisierius.

[2] Spėtina, kad kalbama apie Charleso van Lerberghe'o (1861–1907), Belgijos rašytojo, satyrinės komedijos „Panas“ (*Pan*) vertimo leidybos planus (veikalą iš prancūzų kalbos vertė Vanda Daugirdaitė, stilizavo Balys Sruoga). Veikalą iš pradžių planuota publikuoti Lietuvoje – Kaune nuo 1921 m. leistame satyros ir humoro laikraštyje *Ragutis* (leidėjas ir atsakingasis redaktorius – Kęstutis (Keistutis) Šliūpas), vėliau intensyviai galvota jį išspausdinti Amerikoje leidžiamame dienraštyje *Naujienos* (leidėjas – Kazys Gugis). Balys Sruoga dėl to prašė Vandos Daugirdaitės susisiekti su režisieriumi Antanu Sutkumi: „Žinai, kai tu būsi Kaune, paimk iš Sutkaus 1 egz. „Pano“ – ir atsiųsk man, aš pabandysiu su Amerikonais susiderėti – gal išleis – tai ir tau bus geriau“ (Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, iš Miuncheno – į Būgius, 1923-03-11, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 482, l. 1r). Vanda Sruogienė liudijo, kad „tas veikalas Baliui labai patiko, abu kartu skaitėm originalą. Jis prancūziškai neblogai tekstą suprato, bet aš geriau mokėjau. Rodos, vertėm kartu[…]“ (Vandos Sruogienės laiškas Algiui Samulioniui, iš Čikagos – į Vilnių, 1979-07-18, [pasirašytas mašinraštis], l. 3r, in: *LLTI TS*). Vertimas tuo metu neišleistas. Kūrinio vertimą ir publikavimo istoriją žr. in: *BSR* 5-II, p. 216–275, 785–787.

[3] Erichas Bernekeris (1874–1937), vokiečių kalbininkas, vienas žymiausių to meto slavistikos specialistų Europoje, tyrinėjo prūsų ir baltų kalbas. Balys Sruoga Miuncheno universitete išklausė keturis lingvistinius ir literatūrinius jo dėstytus kursus – slavų folklorą, rusų literatūros istoriją, senąją slavų gramatiką ir slavų veiksmažodį. Profesorius Baliui Sruogai pasiūlė ir disertacijos temą, vadovavo jo darbui.

[4] „Ущербная мудрость Пушкина“ *rus* =„Skaudi Puškino išmintis“.

[5] Balys Sruoga referatą baigė rašyti apie 1922-06-30: „O aš beveik baigiau šiandie rašyti savo referatą apie Puškiną su diagramomis, statistika, geometriškais brėžiniais…“ (Balio Sruogos atvirlaiškis Vandai Daugirdaitei, iš Miuncheno – į Berlyną, 1922-06-30, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 659_13, l. 1v). Profesoriaus Ericho Bernekerio slavistikos seminare Balys Sruoga referatą apie Puškiną greičiausiai skaitė 1922-07-10 (žr. įrašą bloknotėlyje „Liepos 10 dien „Ущербная мудрость Пушкина““, in: *LLTI BR*, f. 1, b. 3976). Nors buvo įsitikinęs, kad darbą parašė blogai, buvo įvertintas gerai: „profesoris sakė daug komplementų“; Erichas Bernekeris, įvertinęs studento gabumus, iš karto tą pačią dieną pasiūlė ir disertacijos temą: „Paskui jis man pasiūlė disertacijai dar Leskieno iškeltą temą: Lietuvių dainos palyginant su slavų (rusų, gudų, ukrainiečių, lenkų – lietuvių kaimynų)“ (Balio Sruogos atvirlaiškis Vandai Daugirdaitei, iš Miuncheno – į Berlyną, 1922-07-11, in: *MLLM GEK 3961/22, MLLM ER1* 1796, l. 1v).

[6] Passionsspiele *vok* =Kryžiaus kančių teatras.

[7] Die Ritterspiele *vok* =Riterių turnyrai.

[8] Balys Sruoga į Oberammergau miestelį stebėti Kryžiaus kančių teatro vaidinimų jau buvo išvykęs 1922-05-30, po ekskursijos į Bavariją grįžo į Miuncheną po keleto dienų (1922-06-01).